

विनाशाय उत्पातान्व्याहृति च 6,11,41. समुत्पेतुर्योत्पाता दारुणाः 90, 18. P. 5,1,88. 2,3,13, V Art. 3. Suçr. 1,106, 5. 2,422, 8. अत्र देशे महेत्पातानावृष्ट्या दुर्भितं संज्ञातम् Pañkāt. 114,3. उत्पातपवन Ragh. 13,23. उत्पातपाकजनितांश्च महेत्पासर्गान् Dev. 11,34. वक्ष्युत्पात Trik. 3,3,151; vgl. अ-भ्युत्पात. — 3) बुद्धिरात्मानुगातीव उत्पातेन विधीयते । तदाश्रिता हि सा ज्ञेया बुद्धिस्तस्यैषिणी भवेत् ॥ बुद्धिरुत्पद्यते कार्यान्मनस्तूत्पन्नमेव हि। MBh. 3,12513. Wohl fehlerhaft उत्पातेन für उत्पादेन.

उत्पातक 1) ein best. Thier: देशोत्पातकमल्लूकमनिकामशकावृतम् (पन्थानम्) MBh. 18,44. Nach Wils. = उत्पादक 2. — 2) N. pr. eines Tirtha MBh. 13,1727.

उत्पाद (von पद् mit उद्) m. das Hervorkommen, Geburt, Entstehung: शोणितोत्पाद Jāgñ. 2,225. AK. 3,4,83, 210. प्राण्यु^० 13,57. दोषो^० 17, 101. अनुत्पाद Prabh. 77,4. Lalit. in Burn. Lot. de la b. l. 380. — Vgl. धौत्पाद.

उत्पादक (von पद् im caus. mit उद्) 1) adj. subst. Erzeuger M. 2, 146. 9,32,48. hervorbringend, bewirkend, herbeischaffend: शोणितोत्पादक 4,168. अर्थस्थोत्पादकम् (मन्त्रिणम्) Hit. III,17. कौतुकोत्पादकं वचः Kathās. 20,41. उत्तमस्य विशेषण कलङ्कोत्पादको जनः 24,204. — 2) m. ein fabelhaftes Thier mit 8 Füßen (शर्म) Trik. 2,3,2. H. 1286. In dieser Bedeutung würde das Wort vielleicht richtiger उत्पातक geschrieben werden. — 3) f. उत्पादिका a) ein best. Insect Hār. 110 (Wils. in der 1sten Aufl.: Floh?, in der 2ten: weisse Ameise). Sowohl Wils. als ÇKDr. führen Trik. als Autorität an; hier (2,3,13) lautet aber die Form उत्पादिक m. und im Ind. उपपादिका. Vgl. उपदीका. — b) Name einer Pflanze, nach Çabdañ. = किलमोचिका Enhydra Hingtscha DC. (eine Gemüsepflanze), nach Bharata zu AK. 2,4,5, 23 und Dvirūpak. im ÇKDr. = वृत्तिका eine Basella. Auch hier als Variante von उपोदिका.

उत्पादन (wie eben) 1) adj. f. ई erzeugend, hervorbringend: एका च मम कर्णेयं कुलस्योत्पादनी भृशम् MBh. 1,7834. — 2) n. das Erzeugen, Gebären; Hervorbringen, Bewirken: उत्पादनमपत्यम् M. 9,27. Hit. II, 32. अत्योत्पादन Itih. bei Rosen zu RV. 1,18,1. Sāv. 1,5. प्रजोत्पादन Suçr. 1,313,17. पुनरुत्पादन Khānd. Up. 3,17,5. अर्थस्योत्पादने MBh. 3, 89. अमृतो^० R. 2,25,32. 5,24,26. प्रत्ययो^० 1,3,23. मुखडुःखो^० Suçr. 1, 153,5. भयो^० P. 8,1,8, Sch.

उत्पादपूर्व (उ^० + पू^०) n. Titel des ersten der 14 Pūrva oder ältesten heiligen Schriften der Ġaina H. 247.

उत्पादशयन m. eine Hühnerart, Parra Jacana oder Goensis, H. 1330. — Zusammeng. aus उद् - पाद + श^० auf hochstehenden Beinen schlafend.

1. उत्पादिन् (von पद् mit उद्) adj. was entsteht, geboren wird: सर्व-मुत्पादि भङ्गुरम् Hit. I,202.

2. उत्पादिन् (von उत्पाद) adj. am Ende eines comp. hervorbringend: दुःखोत्पादिन् Jāgñ. 2,224.

उत्पारण (von पद् mit उद्) n. das Übersetzen AV. 5,30,12.

उत्पाली f. Gesundheit Çabdañ. im ÇKDr.

उत्पार्व (von पू mit उद्) m. P. 3,3,49.

उत्पिञ्जल (उद् + पिञ्) adj. überaus verwirrt H. 366.

उत्पिब (von पा, पिबति mit उद्) adj. Vop. 26,34.

उत्पिष्ट 1) partic. s. u. पिष् mit उद्. — 2) n. ein Beinbruch mit Que-
tschung Suçr. 1,300,8,12.

उत्पीड (von पीड् mit उद्) m. 1) das Herausdrücken, Herausdrün-
gen: स तु वाणवरोत्पीडाद्विभवत्यसमुत्त्वणम् MBh. 3,825. (निद्राम्) नयन-
सलिलोत्पीडरुद्धावकाशम् Megh. 88. Druck: पृथक्चोत्पीडम् adv. Prabh. 71,10. — 2) Schaum: अभवच्छोषितोद्गारात्सोत्पीड इव सर्वतः R. 4,13, 23. सलिलोत्पीड 5,4,5,9. पाण्डुरैः सलिलोत्पीडैः 1,44,24.

उत्पीडन (wie eben) n. das Drücken: परस्परौत्पीडन R. 1,20. Sch. zu Prabh. 10,11.

उत्पुच्छ् und उत्पुच्छ् (उद् + पु^०) P. 6,2,196. उत्पुच्छ्य्, उत्पुच्छ्यते
den Schwanz in die Höhe heben P. 3,1,20; Sch. Vor. 21,17. उदपुच्छन्
P. 6,4,51, Sch. den Schwanz in die Höhe heben lassen zu 3,1,89. उ-
त्पुच्छ्यति (!) 6,2,196, Sch. उदपुच्छन् (!) zu 3,1,89.

उत्पुट gaṇa संकलादि zu P. 4,2,75 und उत्सङ्गादि zu 4,4,15.

उत्पुटक (von पुट् mit उद्) m. eine best. Krankheit des äussern Ohrs
Suçr. 1,59,3. — Vgl. परिपोटक.

उत्पुत (!) gaṇa उत्सङ्गादि zu P. 4,4,15.

उत्पोषध (उद् + पोषध = उपवसथ) m. N. pr. eines alten Königs
Schiefner, Leb. 232(2). — Vgl. उपोषध.

उत्प्रभ (von उद् + प्रभा) adj. Licht verbreitend, glänzend Trik. 3,3, 443. H. an. 3,747. Med. s. 48.

उत्प्रास (von 2. अस् mit उद् + प्र) m. 1) heftiger Ausbruch: स्यादा-
चकुरितकं हासः सोत्प्रासः AK. 1,1,7,34. H. 298. Vielleicht auch hier in
der folg. Bed. — 2) Spott: सोत्प्रासवक्रोक्त्या Sāh. D. 43,6.

उत्प्रुष (von प्रुष् mit उद्) f. das Aufspritzen: उत्प्रुषो विप्रुषः सं
नुक्तेमि VS. 2,20 (Kāṇva). Kauç. 6.

उत्प्रेतणा (von ईन्त् mit उद् + प्र) n. das Vorhersehen: शङ्का = अनि-
ष्टोत्प्रेतणा H. 313.

उत्प्रेता (wie eben) f. 1) das Uebersehen, Nichtbeachten Med. sh. 32.
— 2) in der Rhetorik: Gleichniß, bildliche Redeweise Med. Sch. zu
Çāk. 17. und Kumāras. 3,25. zerfällt in drei Arten: स्वद्वयोत्प्रेता, केतू-
त्प्रेता, फलोत्प्रेता Kuvāla. 29, a. fgg.; vgl. Sāh. D. 686. fgg. उत्प्रेताव-
लम् Bein. eines Autors Verz. d. B. H. No. 594.

उत्प्रेत्य (wie eben) adj. womit etwas verglichen wird Sāh. D. 289,18.

उत्प्लवन (von प्लु mit उद्) n. das Abschöpfen der auf einer Flüssigkeit
schwimmenden Unreinigkeit: द्रवाणां चैव सर्वेषां शुद्धिरुत्प्लवनं (Lois.: उ-
त्पवन) स्मृतम् M. 5,115.

उत्प्लवा (wie eben) f. Nachen Çabdañ. im ÇKDr.

उत्फाल (von फल् mit उद्) m. ein Sprung in die Höhe oder aus Et-
was hinaus: कृतोत्फाल adj. Kathās. 26,20.

उत्फुल्ल (partic. von फल् mit उद्) P. 8,2,55, V Art. 1) adj. a) weit
geöffnet: von Augen Indr. 2,26. 5,40. Brahman. 3,21. R. 3,50,15. 4,14,
4. 6,100,10. Pañkāt. 97,24. Hit. 23,10. Brahman-P. in LA. 34,6. Kathās.
14,23. mit weit aufgesperrten Augen (?): उत्फुल्लो ऽनृते कथयति P. 8,
2,55, V Art., Sch. aufgeblüht Vop. 26,101. AK. 2,4,1,7. H. 1128. an.
3,628. Med. I. 63. Kathās. 14,19. von wunden Körperteilen: विदर्शि-
त्फुल्लपादका Kathās. 20,109. Brockhaus: aufgeschwollen wohl nach